

กลุ่มจักสานบ้านมาบเหลาชะโอน

กลุ่มจักสานกระจูดบ้านมาบเหลาชะโอน...บ้านมาบเหลาชะโอนมีบึงน้ำสาธารณะขนาดใหญ่ ชื่อว่า "บึงสำนักใหญ่" หรือหนองจำรุง มีพื้นที่ 3,871 ไร่ ซึ่งอุดมสมบูรณ์ไปด้วยปลาน้ำจืดและต้นกระจูดจำนวนมาก ซึ่งแต่เดิมชาวบ้านได้ใช้ประโยชน์จากต้นกระจูด ในการผูกมัดสิ่งของต่าง ๆ สานเป็นเสื่อและกระสอบใส่น้ำตาลและเป็นของบรรณาการมาตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยา นับเป็นเวลากว่า 200 ปี มาแล้ว

การสานเสื่อกระจูดเป็นภูมิปัญญาดั้งเดิมของชาวบ้านมาบเหลาชะโอน มาเป็นเวลานานกว่า 200 ปี และสืบทอดกันมาจนถึงปัจจุบัน เริ่มต้นมีการสานเพื่อไว้ใช้ในครอบครัว ต่อมาเมื่อค้ามารับไปขายอีกที่ จึงทำให้มีรายได้ หลังจากการทำสวนและด้วยเหตุผลที่ในหมู่บ้านมีบึงกระจูด ที่ขึ้นเองตามธรรมชาติกว่า 1,000 ไร่ ประกอบกับรัฐบาลได้จัดตั้งและสนับสนุนโครงการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ของชาวบ้านนี้เอง

ด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่นในการสานกระจูดที่สืบทอดจากรุ่นสู่รุ่นของบ้านมาบเหลาชะโอน จ.ระยอง บวกกับการต่อยอดของผู้นำรุ่นใหม่ช่วยผลักดันให้สินค้าบ้านเกิด พลิกโฉมดีไซน์เป็นสากล พร้อมกับมาตรฐานอันที่ยอมรับสามารถก้าวไกลถึงตลาดระดับสากล

ผลิตภัณฑ์กระจูดในชื่อ “จักสาน บ้านกวี” สร้างสรรค์โดย “กลุ่มผลิตภัณฑ์จักสานกระจูด บ้านมาบเหลาชะโอน” หมู่ 5 ตำบลชากพง อำเภอกาหลง จังหวัดระยอง มีที่มาจากในพื้นที่ที่มีหนองจำรุง หรือที่เรียกกันทั่วไปว่า “บึงสำนักใหญ่” พื้นที่กว่า 3,871 ไร่ เป็นแหล่งน้ำสาธารณะประจำชุมชน ชาวบ้านอาศัยใช้น้ำ และหาปลาจืด รวมถึงเก็บต้นกระจูดที่ขึ้นอยู่จำนวนมาก มาใช้ผูกมัดสิ่งของต่างๆ และสานเป็นเสื่อใช้ในครัวเรือนเป็นเวลากว่า 200 ปี แล้ว ต่อมาเริ่มมีพ่อค้ามารับซื้อเสื่อกระจูด เพื่อไปทำเป็นกระสอบใส่น้ำตาล ทำให้ชาวบ้านมาบเหลาชะโอน มีรายได้เสริมหลังจากทำเกษตร อย่างไรก็ตาม ปัญหาในเวลานั้น คือ ชาวบ้านต่างคนต่างทำ และสานได้แค่เสื่ออย่างเดียว จึงโดนกดราคา ต่อมาพื้นที่ใช้เวลาสานกว่า 2-3 วัน ขายได้แค่ร้อยละบาท ชาวบ้านจึงมีความต้องการตรงกันที่อยากจะพัฒนาสินค้าให้หลากหลายยิ่งขึ้น หวังเพิ่มมูลค่าสินค้าให้สูงขึ้น

มนตรี ยิ้มเหื่อน หนุ่มวัย 35 ปี ผู้นำกลุ่มฯ ขยายความต่อว่า ครอบครัวของเขา ก็มีอาชีพจักสานกระจูดมายาวนาน เช่นเดียวกันชาวบ้านคนอื่นๆ กว่า 60 หลังคาเรือน และเพื่อแก้ปัญหาข้างต้น เขาได้เข้ามามีหน้าที่เป็นตัวแทนชุมชนติดต่อกับอุตสาหกรรมจังหวัด จึงได้รับความช่วยเหลือ ส่งวิทยากรเข้ามาอบรมแปรรูปกระจูด รวมถึง จัดตั้งเป็นกลุ่มผู้ผลิตสินค้าโอท็อป เมื่อปี 2544 มีสมาชิกเริ่มต้น 17 คน

“หลังจากเริ่มมีรูปแบบหลากหลายขึ้น ตลาดก็มากขึ้น ประกอบกับที่พวกเราได้ไปออกงานแฟร์ต่างๆ ได้เจอเทรดเดอร์ ทำให้มีออเดอร์กลับมา พร้อมกับได้คำแนะนำจากลูกค้า ซึ่งผมถือว่าเป็นสิ่งสำคัญมาก ช่วยให้เราทิศทางการออกแบบต่างๆ ได้ชัดเจนตรงกับความต้องการของตลาด” มนตรี เสริม พร้อมเล่าต่อว่า

ที่มาของชื่อแบรนด์ “จักสาน บ้านกวี” นั้น เพราะท่านสุนทรภู่ กวีเอกของไทยเป็นหนึ่งในสัญลักษณ์ของ จ.ระยอง อีกทั้ง ในนิราศเมืองแกลงที่ท่านสุนทรภู่ได้ประพันธ์ไว้ กล่าวถึงการทำจักสานกระจูดของชาวแกลง สื่อให้เห็นว่า ภูมิปัญญานี้สืบทอดอยู่กับชาวระยองมาแต่ช้านานแล้ว

“...ถึงศาลเจ้าอ่าวสมุทรที่สุดหาด	เสียบลีลาศขึ้นตามช่องที่คลองขวาง
ถึงบ้านแกลงลัดบ้านไปย่านกลาง	เห็นผูนางสานเสื่อนั้นเหลือใจ
แต่ปากพรอดมือสอดขยุกขยิก	จนมือหงิกงอแงไม่แบได้
เป็นส่วยบ้านสานส่งเข้ากรุงไกร	เด็กผู้ใหญ่ทำเป็นไม่เว้นคน...”

กลุ่มลูกค้าของ “จักสาน บ้านกวี” กว่า 80% ส่งออกต่างประเทศในแถบยุโรป ผ่านบริษัทผู้แทนจำหน่าย ราคาส่งอยู่ที่ 30-1,500 บาท เมื่อไปถึงปลายทาง ราคาจะถูกบวกขึ้นกว่า 8 เท่าตัว ส่วนอีก 20% จะขายปลีกในประเทศ ต่อเดือนมียอดขายประมาณ 150,000 – 200,000 บาท สร้างรายได้ให้สมาชิกที่ปัจจุบันเพิ่มเป็น 66 คน เฉลี่ย 3,000 – 8,000 ต่อคนต่อเดือน

แม้ปัจจุบันจะมีกลุ่มผลิตกระจูดทั่วประเทศ รวมกว่า 40 กลุ่ม โดยเฉพาะจังหวัดทางภาคใต้ ที่มีชื่อเสียงด้านนี้มาก แต่ทางกลุ่มฯ ก็มีตลาดเข้ามาสม่ำเสมอในระดับผลิตไม่ทันต่อเนื่อง จากข้อได้เปรียบ จ.ระยอง อยู่ใกล้กรุงเทพฯ ทำให้เดินทางถึงแหล่งจำหน่ายสะดวกรวดเร็ว และต้นทุนถูกกว่า

ส่วนด้านตัวสินค้า และการผลิต แม้จะเป็นงานทำมือ แต่ด้วยระบบบริหารภายในกลุ่มช่วยให้สินค้าออกมาได้มาตรฐานสม่ำเสมอ เช่น ในการสานจะมีแม่แบบขึ้นรูปช่วยให้ขนาดรูปทรงออกมาเท่าๆ กัน พร้อมทั้งกำหนดจะออกแบบใหม่ๆ อย่างน้อยเดือนละ 1 แบบ เพื่อตอบสนองตลาดได้ต่อเนื่อง รวมถึง เน้นงานจำพวกตะกร้ารูปทรงต่างๆ ในสี่ธรรมชาติให้เป็นเอกลักษณ์ประจำกลุ่ม

นอกจากนั้น ในการบริหารกลุ่ม รายได้จากยอดขายทั้งหมดจะมีหัก 30% เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายภายในกลุ่มทั้งหมด ถ้ามีเหลือจะนำเก็บเป็นเงินกองกลางใช้ยามจำเป็น ซึ่งเวลานี้มียอดสะสมเป็นหลักแสนบาท ส่วนการจ่ายค่าแรงให้คู่ห้ทั้งเป็นรายวัน และรายขึ้น โดยจะจ่ายตรงทุกวันที่ 30 ของทุกเดือน ไม่เคยเกิดปัญหาทำงานแล้วไม่ได้รับเงินค่าแรง ทำให้สมาชิกเกิดความรับผิดชอบ และมีกำลังใจในการทำงาน และจากวิธีดังกล่าว นับแต่ตั้งกลุ่มมา ไม่จำเป็นต้องไปกู้หนี้ยืมสินจากสถาบันการเงินใดๆ เลย รวมถึงได้รับคัดเลือกเป็นหมู่บ้านโอท็อปต้นแบบของ จ.ระยองด้วย

ภายใต้การนำของคนหนุ่มอย่าง “มนตรี” เน้นให้กลุ่มฯ เชื่อมโยงกับหน่วยงานราชการต่างๆ โดยผ่านการเสนอโครงการต่างๆ เข้าไปให้หน่วยงานที่รับผิดชอบพิจารณา ทำให้กลุ่มฯ มักได้รับช่วยเหลือในหลายๆ ด้าน ตัวอย่างเช่น ได้ทุนกว่า 700,000 บาท ปรับปรุงสถานที่ผลิตเป็นศูนย์การเรียนรู้การทำกระจูด พัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวอีกแห่งของจังหวัดระยอง ทุกสัปดาห์จะมีนักท่องเที่ยว กรู๊ปทัวร์ต่างประเทศ สถาบันการศึกษา รวมถึงหน่วยงานราชการต่างๆ เข้ามาเยี่ยมชมเยื้องานไม่ต่ำกว่า 2-3 คณะสม่ำเสมอ ซึ่งทางกลุ่มฯ คิดค่าใช้จ่าย 30 บาทต่อคน ช่วยเสริมรายได้เข้ากลุ่มฯ อีกทางหนึ่ง

สำหรับเป้าหมายในอนาคตนั้น มंत्री ระบุว่า จะพัฒนาสินค้าไปสู่ตลาดส่งออก 100% เพราะมองว่า เป็นตลาดใหญ่ และยั่งยืนมากกว่า ซึ่งกว่าจะถึงจุดนั้นได้ ต้องกลับมาให้ความสำคัญกับพัฒนาสินค้าให้ได้คุณภาพสูง ประกอบกับฝีมือการผลิตที่ประณีตยิ่งขึ้น อีกทั้ง อยากจะพัฒนาการย้อมด้วยการใช้สีธรรมชาติ ถ้าทำได้จะเป็นรายแรกในประเทศ และก้าวสู่เจ้าตลาดสินค้าอย่างแน่นอน

หมู่บ้านโอท็อปเพื่อการท่องเที่ยว

บ้านมาบเหลาชะโอน จังหวัดระยอง (2556)

บ้านมาบเหลาชะโอน หมู่ที่ 5 ตำบลชากพง อำเภอกาญจนดิษฐ์

เกาะทะลุเมืองระยอง ตามตำนาน เล่ากันว่า แห่งบ้านมาบเหลาชะโอน

บ้านมาบเหลาชะโอน หมู่ที่ 5 ตำบลชากพง อำเภอกาญจนดิษฐ์ จังหวัดระยอง เป็นหมู่บ้าน OTOP เพื่อการท่องเที่ยว ของจังหวัดระยอง ที่โดดเด่นในด้านเป็นหมู่บ้านหัตถกรรมรวมทั้งเป็นแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการจักสานอีก ทั้งยังเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่มีความหลากหลาย ไม่ว่าทิวทัศน์โดยรอบบริเวณหมู่บ้านที่งดงาม ยิ่งเมื่อขึ้นไปยัง โปสตัดหินอ่อนบนยอดเขาที่อลังการ จะสามารถมองเห็นชายทะเลและหมู่เกาะบริเวณหาดวังแก้ว แหลมแม่พิมพ์ แหล่ง ท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงของเมืองระยอง รวมถึง บึงน้ำสาธารณะขนาดใหญ่ ที่ชื่อ “บึงสำนักใหญ่” หรือหนองจำรุง มีพื้นที่ 3,871 ไร่ อุดมสมบูรณ์ไปด้วยปลาจืดนานาชนิดและมีต้นกระจุตขึ้นเป็นจำนวนมาก

ความงามแห่งอัตลักษณ์ชุมชน

บ้านมาบเหลาชะโอนเป็นหมู่บ้านที่มีวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชุมชนแบบเรียบง่าย ใช้ภาษาท้องถิ่นในการสื่อสาร และอาหารพื้นบ้านที่เน้นอาหารทะเลที่มีรสชาติเป็นเอกลักษณ์ อีกทั้งจากที่รอบบึงสำนักใหญ่มีต้นกระจุตขึ้น เป็น จำนวนมาก จึงถูกนำมาใช้ประโยชน์อย่างหลากหลายภายใต้ภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยแต่เดิมชาวบ้านใช้ประโยชน์จากต้น กระจุต ในการผูกมัดสิ่งของต่างๆ สานเป็นเสื่อและกระสอบใส่น้ำตาล เพื่อเป็นของบรรณาการ มาตั้งแต่สมัยกรุงศรี อยุธยา นับเป็นเวลากว่า 200 ปี มาแล้วดังนั้น การสานเสื่อกระจุต จึงเป็นภูมิปัญญาดั้งเดิมของชาวบ้านมาบเหลาชะโอน ที่สืบทอดกันมาจนถึงปัจจุบันโดยได้จัดตั้งกลุ่มจักสานกระจุตขึ้น เมื่อวันที่ 18 ตุลาคม 2544 วัตถุประสงค์ เพื่อสร้าง ความสามัคคี และนำวัตถุดิบที่มีมากมายมาแปรรูป เพิ่มมูลค่า

มาตรฐานและรางวัลที่ได้รับ

ได้รับมาตรฐาน มผช. , สมส. , OTOP 3 ดาว

รางวัลที่ได้รับ

1. OTOP Product Champion ภาคกลาง ปี 2549
2. รางวัล ผู้นำหมู่บ้านดีเด่น ปี 2550
3. รางวัลหมู่บ้านหัตถกรรมดีเด่น ของกรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศปี พ.ศ.2551

ความสัมพันธ์กับชุมชน

เนื่องจากในหมู่บ้านมีบึงขนาดใหญ่ และมีต้นกระจุตที่ขึ้นเองตามธรรมชาติมากกว่า 3,000 ไร่ ประกอบกับคนในชุมชน ได้จักสานมาเป็นเวลาที่ยาวนานกว่า 200 ปี จึงทำให้มีการถ่ายทอดจากรุ่นสู่รุ่น เป็นฝีมือ และแรงงาน ของคนในชุมชน อย่างแท้จริง จึงทำให้คนในชุมชนมีความผูกพันกันเหมือนญาติพี่น้อง ต่อมามีการรวมกลุ่มกัน ทำให้เกิดความรักความ เข้าใจในการทำงานร่วมกันยิ่งขึ้น เมื่อมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน สร้างความเข้าใจในการพัฒนาภูมิปัญญา สามารถ สร้างอาชีพเสริม เพิ่มรายได้ให้กับตนเอง และครอบครัว จนปัจจุบันกลุ่มจักสานกระจุตบ้านมาบเหลาชะโอนเป็นกลุ่มที่

ทำให้ชุมชนได้เกิดจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม อีกทั้งเกิดความหวงแหนในถิ่นฐานบ้านเกิด

กระบวนการผลิต

วัตถุดิบและส่วนประกอบ

วัตถุดิบ

1. เส้นกระจุต
2. ดินนวล

อุปกรณ์

1. อุปกรณ์รีดเส้น
3. อุปกรณ์ตมย้อม
4. กาวลาเท็กซ์
5. กล่องบรรจุผลิตภัณฑ์

ขั้นตอนการผลิต

ถอนเส้นกระจุต, นำมาคัดความยาว, ทำเป็นมัด

นำดินนวลมาละลายแล้วเอาไปคลุกเส้นแล้วนำมาตาก

นำเส้นที่ตากแห้งประมาณ 1 วัน แล้วนำมารีดให้แบน

นำไปตากซ้ำอีก ครึ่งวัน เมื่อให้เส้นแห้งสนิท

นำเส้นแห้งมาย้อมสีตามต้องการในอุปกรณ์ตมย้อม

ล้างเส้นตมแล้วให้สะอาด นำไปตากแดดอีก 1 วัน

รีดเส้นที่แห้งแล้วให้แบนและนิ่ม

ขึ้นรูปตามแบบต่าง ๆ แล้วสานตามแบบ

หลังจากนั้นนำชิ้นงานมาเคลือบด้วยกาวลาเท็กซ์แล้วตากแดด 2 วัน

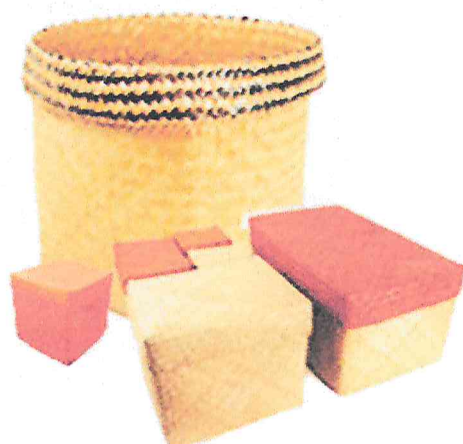
ตรวจสอบคุณภาพของสินค้า / บรรจุสินค้าลงกล่อง

เทคนิค/เคล็ดลับในการผลิต

เป็นผลิตภัณฑ์ที่ผลิตจากวัสดุธรรมชาติ ด้วยภูมิปัญญาการจักสานของคนในชุมชนที่มีประสบการณ์จากรุ่นสู่รุ่นที่มีฝีมือ
ปรารถนาในทุกขั้นตอน จากการเรียนรู้ร่วมกัน ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์เพื่อเป็นที่ต้องการของลูกค้า

ผลิตภัณฑ์เด่น

- ผลิตภัณฑ์จักสานกระจุต เช่น ประเภทกระเป๋าทู กระเป๋าสะพาย ประเภทกล่อง ประเภทตะกร้า และประเภทอื่น ๆ
ตามที่ลูกค้าต้องการ

แหล่งท่องเที่ยว

- บึงสำนึกใหญ่
- สวนพฤกษศาสตร์จังหวัดระยอง
- โบสถ์หินอ่อนของวัดสนามรัตนาวาส

สิ่งอำนวยความสะดวก

- มีที่พักให้เลือกอย่างหลากหลาย อาทิเช่น บ้านพักโฮมสเตย์ บ้านพักริมชายหาด เป็นต้น
- บริการล่องเรือชมธรรมชาติรอบบึงสำนึกใหญ่

ผู้ประสานงาน

- นายสิงขรณ์ ฅนอมจิตร โทร. 08-1761-7037
- นายมนตรี ยิ้มเย็น โทร 0 -3864-7079, 08-6045-3938
- E-MAIL : baankawee@hotmail.com

ผู้ผลิต ผู้ประกอบการ

กลุ่มผู้ผลิต ผู้ประกอบการ

กลุ่มจักสานกระจูดบ้านมาบเหลาชะโอน

ที่อยู่ 40/1 5 - ตำบลชากพง อำเภอกาญจนบุรี จังหวัดระยอง -

086-045-3938

038- 647079

baankawee@hotmail.com

ประธานกลุ่มผู้ผลิต ผู้ประกอบการ

คุณมนตรี ยิ้มเย็น

ที่อยู่ 40/1 5 - ตำบลชากพง อำเภอกาญจนบุรี จังหวัดระยอง -

086-045-3938

038- 647079

baankawee@hotmail.com

แหล่งจำหน่ายผลิตภัณฑ์

- กลุ่มจักสานกระจูดบ้านมาบเหลาชะโอน

เลขที่ 40/1 หมู่ 5 ต. ชากพง อ.กาญจนบุรี จ.ระยอง

หมายเลขโทรศัพท์ : 086-045-3938

โทรสาร : 038- 647079

อีเมล baankawee@hotmail.com

- ศูนย์จำหน่ายสินค้า OTOP อำเภอกาญจนบุรี (ร้านมา'ยอง OTOP กาญจนบุรี)

การเดินทาง

สามารถเดินทางได้โดยรถยนต์ส่วนตัว และรถโดยสารประจำทาง รถตู้โดยสาร ระยะทางจากกรุงเทพถึงบ้านมาบเหลาชะโอน ประมาณ 190 กิโลเมตร

กิจกรรมส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น กลุ่มเสื่อกระจูด บ้านมาบเหลาชะโอน

